

# 'Niet meedoen mag weer'

Ondanks de economische crisis met optimisme vooruit kijken. Het is niet gemakkelijk, maar het kan. Sterker nog: het zal misschien moeten. Nadja Jungmann (37) uit Nederhorst den Berg is expert in schuldhulpverlening en ziet enkele lichtpuntjes.

Eigenlijk is het een heel pessimistisch verhaal dat ze te vertellen heeft, zegt Nadja Jungmann. „Want de schuldenproblematiek neemt nog steeds toe. „Meer mensen krijgen schulden én tegelijkertijd komen ze dieper in het rood te staan. Niet alleen door pech in het leven. We komen er steeds meer achter dat het opbouwen van schulden ook een gedragsprobleem is. De schulden onder jongeren nemen enorm toe. Dat heeft te maken met cultuur en met gedrag. Gedrag is te beïnvloeden en dat is in dit geval positief. Wat niet wegneemt dat het niet gemakkelijk is en lang duurt. We moeten niet denken dat we de schuldenproblematiek binnen vijf jaar hebben opgelost. Maar, en dat is positief, we stappen steeds meer af van het idee dat we alles nieuw moeten hebben als we bijvoorbeeld een huis hebben gekocht. Die nieuwe keuken kan wel wachten.”

## Groepsdruk

Bij jongeren ligt de grootste schuldproblematiek in de leeftijd van 18 tot 25 jaar. „Je ziet daar bijvoorbeeld in hoge mate achterstanden in het betalen van de zorgpremie. Dat zijn wanbetalers, maar niet omdat ze pech in het leven hebben, zijn ontslagen of in een echtscheiding zijn verwickeld. Ze maken bepaalde budgettaire keuzes die alles te maken hebben met groepsdruk. Ze kopen spullen op afbetaling, zoals laptops, mobiele telefoons, iPads - dat soort dingen. Ze staan rood om leuke dingen te kunnen doen. Om een scooter te kopen of op vakantie te gaan. Ook studieschulden zie je nog steeds toenemen. Dat is reden tot zorg. Je moet financieel enorm inleveren als je later je studie nog terug moet gaan betalen.”

Toch is ook hier een lichtpuntje te ontwaren, blijkt uit de woorden van Jungmann. „De vanzelfsprekendheid dat financieel alles maar moet kunnen gaat er een beetje vanaf. De schaamte als gevolg van de groepsdruk is aan het veranderen. Jongeren durven eerder 'Sorry, even geen geld' te zeggen. Niet meedoen mag weer. Je zou dat als positief kunnen betitelen.”

## Crisis

De economische crisis laat ook duidelijke maatschappelijke sporen na in het werkveld van Jungmann. „Weet je dat tegenwoordig één op de tien huishoudens schulden heeft die ze zelf niet kunnen oplossen? Als ze drie jaar lang leven van een bedrag dat onder het voor hun geldende bijstandsniveau ligt, hebben ze hun schulden nog niet afbetaald. Er komen op een gegeven moment incassokosten bovenop, waardoor je van de regen in de drup komt.” De

## Nieuwe wet

Per 1 juli treedt de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in werking. Vanaf die dag is schuldhulpverlening een wettelijke taak voor gemeenten. De wet schrijft onder meer voor dat gemeenten geen wachtlijsten mogen hebben die langer zijn dan vier weken. Ook moeten gemeenten voorzien in activiteiten op het terrein van preventie en nazorg. Als de schulden samengaan met andere problemen zoals een verslaving of psycho-sociale problematiek moet de gemeente voorzien in een aanpak waarin aandacht is voor de combinatie van de problemen.



Nadja Jungmann ziet ondanks crisis positieve ontwikkelingen

## Wie is Nadja Jungmann?

In 1998 kwam Nadja Jungmann voor D66 in de gemeenteraad van de voormalige gemeente 's-Graveland. Ze was toen 22 en destijds het jongste gemeenteraadslid van Nederland. Naast haar politieke werkzaamheden werkte ze toen al als onderzoeker op het terrein van de schuldenproblematiek. Ze is gepromoveerd op het onderwerp schuldhulpverlening en voerde in de afgelopen jaren opdrachten uit voor diverse ministeries, gemeenten, rekenkamers en organisaties zoals kredietbanken. Zij is in Nederland een autoriteit op het gebied van schuldhulpverlening en schuldpreventie blijkt uit de vele projecten die zij op dit terrein heeft uitgevoerd, de vele congressen waar ze spreekt en de bijna vijftig publicaties die zij over dit onderwerp heeft geschreven. Jungmann voerde onder meer het onderzoek uit dat leidde tot het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening en won daarvoor in 2009 de impactprijs voor meest invloedrijke adviestraject. Ze is lector schulden en incasso aan de Hogeschool Utrecht en eigenaar van adviesbureau Social Force. Nadja Jungmann woont samen met Joost Boermans, wethouder van de gemeente Wijdemeren. Ze hebben drie kinderen, van 3, 6 en 7 jaar. Het gezin woont in Nederhorst den Berg.

lector heeft een recent voorbeeld van iemand die bij een kredietbank werkt. „Dat ging om een bos bloemen van 35, 40 euro. Die rekening is uiteindelijk opgelopen tot 1500 euro!” Door de crisis zijn ook nieuwe groepen schuldenaren ontstaan. „Het waren vooral de lager opgeleiden en mensen met een laag inkomen. Daar zijn nu de jongeren, hogere inkomens, ondernemers en huizenbezitters bij gekomen.” Nog een cijfer. „Veertig procent van de Nederlanders heeft niet genoeg buffer opgebouwd om onvoorziene uitgaven op te vangen. Dat zijn mensen die niet verstandig met hun geld zijn omgegaan toen dat wel kon.” Schulden moeten vroeger worden gesignaleerd, stelt de Wijdemerse. „Daar heb je ook de politiek voor nodig. Er moet een systeem komen waardoor er extern 'nee' wordt gezegd tegen een consument. Een systeem waarmee schulden worden geregistreerd. Gelukkig hebben we daar nu een kamermeerderheid voor gevonden. Maar de politiek moet ook het belang van gezonde financiën en schuldpreventie beter gaan inzien.” Wat gezond financieel gedrag is? „Een buffer aanleggen; budgetteren; keuzes maken en concessies doen.” Behalve voor de politiek is er ook een rol weggelegd voor de overheid, kredietverstrekkers en andere leveranciers. „Die zijn medeverantwoordelijk voor de problemen die nu ontstaan. Er is heel wat op te merken over het systeem waarmee we huur- en zorgtoeslag uitkeren. Er

was ook een bank die meekeek toen de lening werd afgesloten. Crediteuren hebben vaak ook een aandeel in het ontstaan van de schulden. De schuldenaar is en blijft als eerste verantwoordelijk, maar de schuldeisers moeten we ook aanspreken.”